

18.10.2020

Група М-1

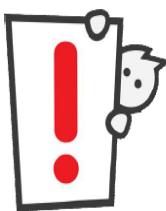
Предмет «Економіка підприємства»

Урок 48-49

Тема: Фінансові інвестиції. Види цінних паперів, їх характеристика.

Мета: вивчити поняття «фінансові інвестиції»; ознайомитися з видами цінних паперів та їх характеристикою.

Коли виробниче підприємство задовольнило свою потребу в реальних інвестиціях і має вільні грошові кошти, доцільно здійснювати фінансові інвестиції. Вони є формою ефективного використання вільного капіталу підприємства і, як правило, мають місце на пізніх стадіях його розвитку. Саме тоді бізнес є «сформованим», підприємство досить добре почуває себе на ринку, має налагоджені комерційні зв'язки, перспективи розвитку і т.д.

Фінансові інвестиції мають місце тоді, коли підприємство прагне перетворити свої вільні заощадження у високоліквідні цінні папери і одержувати від цього певні прибутки, прагне взяти участь у діяльності іншого господарського суб'єкта, який випускає цінні папери (підприємства-емітента) або встановити контроль над його діяльністю.

Фінансові інвестиції підприємств найчастіше орієнтуються на **ринок цінних паперів**. В Україні його діяльність регулюється Законом України «Про цінні папери та фондовий ринок».

Цінний папір - це документ встановленої форми, який засвідчує майнові права суб'єкта, здійснення або передача яких можлива за умови його пред'явлення. Разом з передачею цінного паперу іншій особі переходять усі засвідчені ним права

Цінні папери є документами на майнові права, свідоцтвами на участь в капіталі. Вони за різними ознаками **поділяються на:**

- **Форма існування:** документарні, бездокументарні.
- **Форма випуску:** на пред'явника, іменні, ордерні.
- **Спосіб виплати доходів:** з фіксованим доходом, з плаваючим доходом.
- **Емітент:** державні, муніципальні, корпоративні.
- **Термін обігу:** безстрокові, довгострокові (5-10 років), середньострокові (1-5 років), поточні (до 1 року).
- **Термін виплати доходів:** кумулятивні, на визначену дату.
- **Право голосу:** з правом голосу, без права голосу, з обмеженим правом голосу.

Порядок випуску та обігу цінних паперів в Україні регламентується згаданим Законом України «Про цінні папери та фондовий ринок» та іншими законодавчими і нормативними актами. Ним же визначені основні групи цінних паперів.

Пайові цінні папери - засвідчують участь їх власника у статутному капіталі, надають йому право на участь в управлінні емітентом і отримання частини прибутку у вигляді дивідендів або частини майна; до них відносяться акції та інвестиційні сертифікати.

Акція - це цінний папір, який посвідчує право його власника на частку прибутку у вигляді дивідендів та майна акціонерного товариства. Емісія (випуск) акцій дає можливість підприємству мобілізувати для цілей інвестування значні суми капіталу.

Акції можуть бути простими та привілейованими.

Прості акції дають право участі в управлінні акціонерним товариством, отримання дивідендів та частини майна акціонерного товариства в разі його ліквідації, але не надають будь-яких гарантій щодо отримання дивідендів.

Привілейовані акції забезпечують власникам переважні, стосовно власників простих акцій, права на одержання дивідендів, а також пріоритетну участь у розподілі майна акціонерного товариства в разі його ліквідації, на участь в управлінні акціонерним товариством у випадках, передбачених статутом і чинним законодавством.

Ринковий курс акцій (K_a) залежить від становища підприємства на ринку, фінансової стабільності, рентабельності, величини дивідендів, перспектив розвитку тощо:

$$K_a = \frac{D_a}{R} \times 100, \text{ грн.}$$

де D_a - величина дивіденду на одну акцію, грн.

Ставка дисконту може бути різною для простих і привілейованих акцій. Акції існують виключно в бездокументарній формі, мають номінальну вартість, встановлену в національній валюті.

Боргові цінні папери - цінні папери, які посвідчують відносини позики і передбачають зобов'язання емітента сплатити у визначений строк кошти відповідно до зобов'язання; такі цінні папери опосередковують кредитні відносини, тобто емітент несе зобов'язання щодо повернення отриманих коштів і виплати грошей за користування ними.

До цієї групи цінних паперів належать: облігації підприємств, державні облігації України, облігації місцевих позик, казначейські зобов'язання України, ощадні (депозитні) сертифікати, векселі.

Боргові цінні папери не надають інвестору права втрутатись у діяльність підприємства-емітента, управляти ним або здійснювати інший вплив на його майно. Такі цінні папери надають право інвестору розраховувати на отримання в установлений строк визначеного прибутку як різниці між грошовою сумою, отриманою інвестором, та сумою вкладених у придбання цінного паперу коштів.

Найбільш поширеними борговими цінними паперами є облігації.

Облігація - цінний папір, який підтверджує внесення грошової суми і зобов'язання повернути номінальну вартість цього цінного паперу в передбачений термін з виплатою певного доходу за облігацією.

Облігації можуть бути відсотковими, дисконтними та цільовими.

Погашення первих двох здійснюється виключно у грошовій формі, а погашення цільових облігацій здійснюється шляхом передачі товарів або надання послуг, а також сплати коштів власнику таких облігацій у передбачених законодавством випадках.

Курс облігацій ($K_{обл}$) визначається із врахуванням обмеження величини доходу, одержуваного її власником, у часі і наступного відшкодування номінальної вартості облігації:

$$K_{обл.} = \sum_{i=1}^T \frac{Добл.}{(1+R)^i} + \dots + \frac{Вобл.}{(1+R)^T}$$

де T - період часу до моменту погашення облігацій, роки;

$Д_{обл}$ - річний доход від облігації, грн.;

$В_{обл}$ - номінальна вартість облігації, грн.

Облігації можуть існувати виключно в бездокументарній формі. Виручка від продажу облігацій не належить до власного капіталу підприємства.

Іпотечні цінні папери - цінні папери, випуск яких забезпечено іпотечним покриттям (іпотечним пулом) та які посвідчують право власників на отримання від емітента належних їм коштів.

До іпотечних цінних паперів відносяться: іпотечні облігації, іпотечні сертифікати, заставні, сертифікати фондів операцій з нерухомістю.

Приватизаційні цінні папери - цінні папери, які посвідчують право власника на безоплатне одержання у процесі приватизації частки майна державних підприємств, державного житлового та земельного фонду.

Похідні цінні папери - цінні папери, механізм випуску та обігу яких пов'язаний з правом придобання або продажу протягом встановленого договором строку інших цінних паперів, фінансових або товарних ресурсів.

Товаророзпорядчі цінні папери - цінні папери, які надають їхньому власнику право розпоряджатися майном, вказаним у цих документах. До товаророзпорядчих цінних паперів належать складські свідоцтва та коносаменти.

Емісія, обіг, облік цінних паперів в Україні визначається чинним законодавством.

Домашнє завдання:

Законспектувати викладений вище матеріал, вивчити його та дати відповідь на наступні питання:

1. Написати та вивчити наступні визначення: *емісія, дисконт, дивіденд, емітент, фондовий ринок*.

Шановні учні! Фото конспектів та виконаних домашніх завдань надсилайте на електронну адресу gr.ev@ukr.net (в темі листа вказуйте ПІБ, № групи, предмет та номер уроку)